

مەژوویەکی پەرتەوازە:

مەژوویە جوو لەجیهاندا بەگشتیی مەژوویەکی پەرتەوازە، ھەریەک بەجەرەک بە سەر دەوێت تاندا دا بەش بوون، جووێکان وەک گەلێکی پەرتەوازە وێنا کراون و ھەن، ئێوان بەن و یادو کەلتووور دابوو نەزیت و گەلێک شتی شاراو و نادیار تاییەت بەخەیان ھە، مەزھەبەکان یان زەربەکارێگەری و گەرنگی لە سەرئێوان داناو، دەتوانین وێنا ئێوان لەن و مەژوودا بە مەژوویەکی ھاوبەش لەناو گەلاندا بکەین، تەنانەت لە خەرھەتات و کوردستان "جوو"کان بە ھاوبەشی لە گەڵ کوردو عەرەب و فارس و ژیاون و مەژوویەکی دوورو درەژوو کاریگەریان ھە، لە ووکاری ئابووری و کەمەتاییەتی و ھاوبەشن لەگەڵ گەلانی ناوچەکە و جیهان، لە مانی بووکی جوولەکەدا، ئێو مەژوو کاریگەر ھاوبەش بە جوانی لەدەڤەرەکە و عەراقدا پیشان دراو، لە کاتی خۆنەویدا لەن و مەژوویەکی شاراو کاریگەر دا خۆنەر وون دەبەت و حەزەکانەین شوێن، ووداو کارسات و مەژووی گەلی "جوو"کان بزانی و لە گۆیش و مەژووێک ئاگاداریین، لە مانی ماندا وەک مەژوو ئازار و خەم و ستەمی گەلانی ناوچەکە لە سەر جووێکان و کەسایەتیان کە مەزھەب کاریگەری لەسەر خەلکی دەڤەرەکە داناو وێنا کراو، ئێوانی وەک ستەم لێکراو مەزلوم پیشان دراو، لە کاتی خۆنەوێکی مانی مانەکە و پەشتەر چەندین کتەبەم دەرباری ھەموو کەستی جووێکان لە لایەن نازییەکانی ئێمان و چەندین بابەتی دیکەم لە سەر گەلی "جوو" بە شارازا بوون لە کەلتووور دابوونەزیت و مەژوو ئاشکراو شاروێکانیان خۆنەو، ئێمە مانی زیاتر بەرچاو بوونی لە سەر جووێکانی کوردستان و عەراق و کەش و مەسلەکانیان خستە بەردیدمان، کەچی جووێکان و ھەکاری کەچیان بە سەر خاکی فەلەستین و گروپە جوو پارتی زانێکان و دامەزراندنی دەوێتێ جووێکانی بە جوانی وەک مەژوو باسکردوو و کارسات و ووداو گروپ و کوشتارێکانی لە عەراق و کوردستانی بە جوانی پێکھێو و چنیو و گەرداوە، بەمەش بزانی یا نەزانی بە جوانی مەژووی جووی لە عەراقدا وێنا کردوو و ئێوانی بە ھاوبەش و جوان پیشان داو ناسیرینی ولاوازی و کەش و کاریگەری و خراپییەکانی خەشیان لە مەژوویدا فەرامەش کردوو، ئایا لە بەرئێوەی نووسەر جوو بەرگری لەگەڵی خەیی وەک جوو دیکات... یاخوود ئێگەر بەلایەن و کەسێکی نووسەر لە گەلێکی تر نووسەری بووایە ھەربەم چەشنە دێستی بە ئێو مەژوو دەبرد..؟

کوردێکان و جووێکان:

گەرسەیری گەلی کورد بکەین بەدرێژایی مەژووی خەیی لە ناوچەکەو

دښځور کډا، له گڼ چندين گڼل ونه تڼو ټي جياواز له مڙه ب و کلتوورو داب ونه ريت و زمانى هه مځر ژياو و مڙوويي کي هاوېش کيان د کاتو و خښويستى و ټز و تې بايى و ناشتې له نڼو نډا هه بوو، کورد کان خيان له دښځور کډا زو م و سته ميان زړه کړاو هه رچنډ خاوه نى خا و زمان و جوگرافياى تايېت به خښيانن، به م پکښو ژيان و ټزو تې بايى زرتربوو له نڼو کوردو گڼل و نڼو تڼو کاني سرخاک کډي و هه مېش به چاوى ټزو ديدى ناشتيا نڼو به گڼلې "جوو" ټوانيو و وک دښتې هه مېش سېرى کردوو و ناشتې وبرايتي له ټوانياندا له پلېکي به زردا بوو، مځر زرجار سياست و بهر ژو و نډى به هې پلانى دوژمنکاريې کان درزو شې به قى خستېتې نڼو گڼلې جولېک و کورد و، ټگينا کورد کان له شارو شار چک و گوند کاندې به چاوى ټزو ناشتې وبرايتي و به براجوو کانيان ټوانيو و بهرستېم و زو مېي کورد به کډى مې کډوون، مڙوويش شايې تي ټو و استيې و به گڼ و دیک مڼت و ټر شيف کان ټو و ساخ د کډ نڼو.

حاجى مځمډى مځلا ټسو و جوو کان:

ماي باپيرم له کډا له گڼ کډى سا بوونکې ران هاوسې ما ټ جوو کان بوون، ټ نانټ حاجى مځمډى باوکم زډر دښت و هاوېي "جوو" هه بوو، مښ له منداي و کاتي چوون قوتا بخان زډر حزم به گڼان و سرگوزشت و چيرک له لايېن باوکم و د کرد، باوکېشم زډر چيرک و بهر هات وداستان و سرگوزشتيې مڙوويي له بهر بوو ياخود شارزايي له مڙوويي گڼان و دا هه بوو، ټ مې منداي ټ زډر عاشق و گوگرتنى ټو باب تانې بووين له و چيرک و سرگوزشتې مڙوويانې باوکم بهي د گڼ ايڼ و، يکک له و سرگوزشتانې لهي دوا باسيې مڙوويي جوو کاني ناوشاري سلېمانېي و گڼ کډى جولېکان بوو له سلېمانېي و ټومڙوويي باوکم تپدا به شک بوو له و مڙوويي شايې تي به شک له مڙوويي کډى بوو له و کات و سات و هه لووم رچنډا.

بهي ټم چنډ دڼو و دښت و اژانم نووسي، ټ مانې "بووکي جولېک" مني پلکېشکرد به ټم بير وريانې، چونکې باب تېکان له نڼو رځي ټ مانېک و نزيک بوون، ټ مانېک ش گشتېک چيرک کډى درېڅ به نڼو مڙوويي دوڼنډا، "حاجى" د يگوت: کاتېک منداي بووم له ساي چال کاني سډيې ابردوو ما مان له يکک له کډانې کاني نزيک کډيسکې بوو، باوکم خوڼند و اړو خيات و قورئان خوڼنکې باش بوو، به مځلا ټسوې خيات ناسرا بوو، ټم له گڼ جوو کان و مځي و خښمان وک موسمان دراوسې بووين، هيچ کښيې کمان نڼو بوو پکښو،

بـښـكو زـږ تـښـاو پـښـكـو دـڅـيان، جووـځـكان دـسـتـښـنگـين و كـاسبـ بوون
 پـيشـي چـنـين و سـتـنـيان دـكـرد، دوكاندارو څـښـنـدارو كارمـښـندى حكومـت
 بوون، دـډـورـكـى كـاريـگـريـان هـښـوو لـښـابـوورى و پـيشـگـډـريـدا،
 زـښـنـگـرو بازـرگـانـډ گـډـورـكـانى عـراق و كوردستان لـښـوان بوون
 زيانـيان بـښـدراوسـډو څـښـكى شـارنـښـوو، بـښـام حـيزـابـتى و پارتايتى
 و پـښـوپـاگـډـندـډ درزو شـښـبـقى خـستـډ نـښـوان جووـځـكان و موسوـځـمان و
 دراوسـځـكان و بـښـناپـاك و دڅـډ دين و جاسوس و سوڅـډرو... تاوانباريان
 دـكـردن و هـښـنـكـډ څـښـكى ساويلكـډو سادـډ نـښـو تـښـبايى و پـښـكـو وڅـيان
 وناشتيـډيان تـښـكـدـډاو بـښـناوى مـښـهـډب و گـډلـډ وردـښـتى جـډراو جـډرو
 بـښـگـډ جوـځـكانـډا دـډچوون و نازاريان پـښـدـډگـډيانـډن.. دـډوـښـتـيش بـښـ
 نـښـاو و دڅـيان تـښـكـردنـډكـډ نـښـاگرى بـښـپووشـډو دـښـاو څـښـكى بـښـ
 نـښـومـډ بـښـستـډ لـښـبـسـډ داونا بوو.. تـښـنانـډت كـډجووـځـكان بـښـرو و فـډلـښـتين
 چوونـډو من نـښـاگـادرابووم كـډ گـډردن نـښـايزايى و بـښـخـشـينـيان لـښـڅـښـكى
 شـارو دراوسـډ و هاوماـځـكانـيان دـډكـردو و فرمـښـسكى بـښـخوـځـيان دـډښـت و
 څـښـيان بـښـڅـښـكى شـارو نـښـشـتمان دـډزانى و زـږ هاوكارى شـښـش و
 بزووتنـډوئى كورديش بوون، شـښـشـى نـښـيلولـيش قـډرزاريارى بـښـښـدارى و
 هاوكارى جووـځـكانـډ بـښـگـشتـى، تـښـنانـډت باوكم دـډيگوت كـډتـښـك بـښـهـډي
 هـښـلومـډرج و بارودـډڅـځـكـډو "مـډلا و سـوئى" څـښـياتى باوكم خانوـځـكـمانى
 فرـښـشت بـښـپـښـنج دينارى نـښـو و وختـډو چوینـډو شـارباڅـډ و نـزـيـك
 بـښـرزنـډ، نـښـمـډ لـښـگـډ نـښـوجوانـډى سا بوونكـډران و شوښـډكـانى تر كـډ
 ما بوونـډو پـښـيوـډنديمان هـښـرهـښـوو، سـډردانـډمان دـډكـردن گـډربارـډ دارم
 بـښـردايـډ بـښـشـار بـښـجووـځـكانـډم دـډفرـښـشت و نـښـوان پارـډى زياتريـان
 دـډدامـډ، زـډرجار بـښـرچنـډ تر و دانـډو و ماست و گـډلـښـك شـتم بـښـ
 ناسياو هاوـډډ جووـځـكانـډمان لـښـسـډر اسـپاردـډى "مـډلا و سـوئى" بـښـ
 دـډبردن، زـډرجار څـښـكى توندـډو پـښـيان دـډگوتـډم كـډ سـډردانـډيان نـښـكـډم،
 چونكـډ جووـځـكان پيسـډ قيان لـښـ"څـډم" ناو و لـښـوانـډي لـښـژوورـډو
 بتخنكـډن.. نـښـمـډش لـښـلايان نـښـوكـډسانـډو و ووبـډو و پـښـم دـډگووترا بـښـ
 نـښـوئى دـډ و دـډرونى نـښـمـډو مانان لـښـنـښـت برا جووـځـكان كرمـډ بـډن و
 لـښـيان دووركـډومـډو و سـډردانـډيان نـښـكـډم و شـتيان پـښـنـډ فرـښـشم، ياخود
 نـښـم جـډر كـډسانـډ دوور لـښـبـښـها مرـډقـايتى و ډډفتـارو خوـځـوشتى
 كوردانـډ لـښـشـاقـام و كـډلـښـكـانى شـارى سلـډمانـډا نـښـازارى جووـځـكانـيان
 بـښـناوى دينـډو دـډدا و څـډم بينيومـډ تـښـماتـډو بـښـردو گـډلـښـك شـتيان
 دـډگـرتـډ برا جووـځـكانـډمان و نازاريان پـښـدـډگـډيانـډن و تـښـنانـډت
 براجووـځـكان نـښـاويـښـيان لـښـم جـډر كـډسانـډ نـښـدـډدايـډو كـډكـډمينـډيـډكى
 زـډركـډم و دـډستـډبڅـډر بوون، كـډ لـښـو دـډڅـډا دـډگوزـډرا. ډډحـى حاجى
 "محـډمـډى مـډلا و سـوئى" شـادبـډت، كـډبـښـهـډى نـښـم ډډمانـډ جوانـډو وډكـډ
 پياوـځـكى نـښـتـيخـوازو تـښـاو گونـډان بـښـرو و پـښـډكـانى و زانـډيارـډيـډكـانى

تەڭكە بىو بىر مەنە "بووکی جوولەك" خەزگە ئىو زانيارىنانى
كەھەبىو لىومەژوودا تەمارم بکردايمە دىبوو كەرەسەپكى گىرنگى
مەژووى و بىسوود.

كەرەسەو زمان لى بووکی جوولەكەدا :

نووسەرى مەنەكە "يودیت نىرەنك" زەر بىزمانكى نەرم و جوان
مەنەكە چىنو، ديار خەپى كوردستان و ناوچەكە بىنىو و كەكە
لى مەژو چاوپەكەوتن و بىرورى و اپەرت و ھاوکاری كوردەكان و
پاەشتى و ھاوکاریەكانىان بىنو و بىھەپى ئىو سەرچاوانەو، ئەم
مەنە جوانى لى ئەداو مەژووپكى جواندا بىرھەم ھەناو، ئەم
مەنە چەند پەپەندى بى مەژووى "جوو" و ھەپى لى دەقەرەكەدا،
ئەوئەندە پەپەندى بىكوردو نىشتمانەكەپەو ھەپىو زەر بى
ھاوسەنگانە وئەنا جوانەكانى لى پەنجوئەنى ئازىزەو چىنو و پەكەو
گەرەداو، مەژووپكى ناديارو شاراو خستە تە بىر دىدەپ خوەندەرى
كورد و دەقەرەكەو دىستەشى و پەرزەپى گەرمى پەشكەش دەكەم كە
بەدەو بەچونەكى ھاوسەنگ و جوان و تەباو ئاشتەيانە مەنەكە
پەشكەش كەردو و بىنەوئەكە دەوئەمەندەكە ئەمەپ خوەندەر دەخەش و
سەرسام دەكات.

مىران ئەبراھام نووسەرو وەرگەكەكى بىوفا :

مەن زەر سەرسامم بىبرامان وەرگەكە نووسەر "مىران" كە مەن لى
سەپانەپ دوايدا بىھەپى مەن و وەرگەكەنە جوان بىپەزەكانى زىاتەر
ناسىم و لىپە تەگەپەشتم، ئىو جووئەكە سەنە و نىشتمان پەروەر،
بىرھەمە بىپەزو دەوئەمەندە جوانەكانى نىشانەپ وەفاو
نىشتمانەپەروەرى و دەوئەمەندە كەردەپ كەتەبەخانەپ كوردەمانە "مىران"
بەكوردەپە جوان و نەرم و بىگەر و گەكە شىرەنەكە سەلمەندى
پەشمەرگەپەكى نىشتمان پەروەر دەستەكە ئازىزە كوردەپە. بىھەپى
پەشكەش كەردەپە بىرھەمە ناوازەو ناپاەكانى بىخوەندەرى كوردو
كەتەبەخانەپ كوردەپەكە، "شەوگەكەكان" مەن سەپى 2015 " نىشتمانى
ساراپ " 2019، مەن، سەپى خەمى مەستوور " مەن سەپى 2020 جەگە
لەوەرگەكەنە " بووکی جوولەكە " نووسىنە يودیت نىرەنك " سەپى 2020،
ئەم بىرھەمە و كەشەنەپە برامان كە مىران، زەرەپە سوودو و گىرنگە،
ئەو دەنپەپە و مەنەپەمان پە دەبەخەشەپە كەبرا جووكانەمان لى خەمى
ئەدەپ و نووسىنە و وەرگەكەنە و نەوئەندەپە و ھونەپەدا پەپەشتى
نىشتمانىپە كەمپەيان كوردستان دەكەن و خاوارنە جە دەستەيان لىو
پەشكەوتن و گەشە ئەدەپەپەدا ھەبەت و زىاتەر ئاشتىپە و براپەتەپە

براکورد کانیاں قو بک ن و، بهیوام برام "میران ئ براهام" سرک وتوبت و پیر زبایی گ رمی ئ و به ره م س نگیان ئی پ شک ش د ک م.

یوسف مح م د به رزنجی / سل مانی
2020 / 12 / 5

نیشتمان و ئه فسانه و گهمه هاودزه کان له شیعرى ئه فسانه در یه کی در ئی ته یب جه باردا .. عه لی شخ عومه ر

شیعرلای «ته یب جه بار» ت که هیه که له ن وان ک م مه ره گز و که ره سته، له ن و ک م مه رسته و و نه دا، به جه ره په یوه ندیه ک ر کده خر ان که له شیعر دا نه بت له دنیای واقعی دا نیه، ش وازی نووسین و ده رب ین، له جیا وازی ره گزه کانه وه سه رچاوه ده گر ت، له ر چکه ی چه مکی هاودزه کانه وه ک شمه ک شى هه سته کان پشت است ده کاته وه، ره گزه کانی بنیاتی شیعرى، له به رجه سته کردنی هاودزه کاندا، پا نه ربن، ئه واک شه نیگایه کی نو به ده قى به ره مه ها توو ده به خ شت، چ ان به تی رى ئه ندازه، به له یه کدانی دووه ئی ئا استه جیا واز، هاودز، گ شه یه ک دیاری ده کات، به هه مان ت وانین، به له یه کدانی دوو بیر که، یان دوو و نه گ شه نیگایه کی شیعرى نو ده خو ق ن، وه ک ده روو، له یه کدانی دوو ئه له م نت ده بت ده رچه یه کی پ شه نگ، ت زى خورپه و که سه ر، دوالیزمى ش وه و ناوه ک ده گ ت، له گای زمانى شیعریه وه، به ئامرازکانى گه یانندن، بیر که له سه ر ده ق بنیات ده ن ت، مه به سته خوازاراو، هه ر له ه ما و ده لاله ته وه هه و ده دات، له ئاسته جیا وازه کاندا رایه کانی ژیا نى ر ژانه ده ر خات، به دیاری کردنی جیا وازیه ک، جیا وازیه کی دیکه مان به ده ه خ س ن، چه ند زیاتر بزانی ن، ئه وه نده نه زانراوه، ل ره وه ده توانین ئامازه به شیعرى «ئه فسانه ی در یه کی در ئی» 1 بکه ین، ئه م شیعره په نجاودوو

دښه شيعره، به يهك نه فېس نووسراوه، بڼاوبڼه، له پەيوه ندييه كي زنجيره ييدا چوونه ته نښويهك، به پڼلڼنكردنې دەرگای زار او هيهك له نڼو كه وانه دا، دەرگای زار او هيه كي ديكه ده كاته وه، چڼ و به چي رهنگ ده داته وه، چ خه سڼه تڼ هه ده گرن؟، په لهاويشتني پانڼ رامای بنياتي دهق له تيشكدانه وهی زڼ ربا به تدا، رڼڼڼڼ كي كارا ده گڼڼڼڼ ت، له كردهی كولاژ كړدنې به شوڼ و شوڼ نكات، له گونجاندنڼ كي ئه كتيڅدا نه خشي داڼشتني دهرهاويشته كاني دهق به يهك ده گه يه نڼ، بار كړدنې دهق به هڼ ما كرده يه كي پڼاكتيكي ناچار يه، نهك به ته نيا بڼ دهق، به ڼكو له پڼڼڼڼ سهی چڼ بووه نه وه يه كدا خڼ له ساپيتهی ده قدا، له ناو نيشانه كه يدا ده بينڼ ته وه.

پاشينه ی خه یا ڼ به جڼ ده هڼڼڼڼ ت

«ئەفسانە ی درڼ يه كي درڼ ژ» به بهرته قاي شيعره كه، مانا و كار ه سات و ئاڼڼڼڼڼ زي هه ڼگرتو وه، ههريهك له م سڼ وشه يه، ته نيا له تهك يه كدا له پەيوه نديدا نين، به ڼكو له گه ڼ گشت ده قه كدا له پەيوه نديدا، ناو نيشانه كه ناسنامه ی ده قه، دهر ئه نجام به درڼ يهك، له درڼ ژبوونه وه دا خه سڼه تي ره ها بووني هه ڼگرتو وه، كه راستينه هه بڼ درڼ هه ر ده مڼڼڼ، دواليزمې درڼ يه كي درڼ ژو ناديار، راستينه ی كورت و ديار، دروشم و گوتاري ئه فسانه كاني سياسه تمان بڼ لهق ده كات، له بڼ باكي دا، له مردنې دڼ له سياسه تدا، پرسڼك له ئاوه ز ده ورژڼڼڼڼ، به چه مكی وه ڼام هه ڼواسراوه، يان له بيره وه ری تاكدا داخراوه، له دوو ڼ يانی پڼ شينه ی داكه وته كان، پاشينه ی خه یا ڼ به جڼ ده هڼڼڼڼ ت، تاك له سڼ نگه ی بير كړدنه وهی ميتافيزيكي گشتيدا، ناتوانڼ خڼ بدڼ زڼ ته وه، راڅه ی دروستي بڼ بكات، كه به نه زانراو ڼكه وه گرڼي ده دات، بهر كه وتڼڼك له تهك ئه فسانه دا ده كات، خاتوو لنگر و كاسير دهرباره ی ئه فسانه له شوڼڼڼڼ كدا ده ڼڼڼڼ ت» قڼ ناغڼ كي سه ره تاييه له قڼ ناغه كاني بيرڼ كه ی ميتافيزيكي، يه كه م بهرجه سته بووني هزري گشتييه «2، دهرخري درڼ و شاردنه وهی راستي، كرده ی لڼ دهر كړدن هه ڼاگرڼ، نه به شكردن، نه ويستگه قبوو ڼ ناكات.

كڼ كړدنه وهی مانا كاني دهق له ژڼر يهك تايته دا

ئه گهر له رووی فڼرمه وه سه رنج بده ين، ده بينين، رسته ی «ئەفسانە ی درڼ يه كي درڼ ژ» له سڼ وشه پڼكها تو وه، هيچ كردارڼ كي تڼدانيه، تا رووداو و گڼڼڼڼڼ انكاري لڼ بكه وڼ ته وه، ريزبه ندييه كه له سه ر هڼڼڼڼ كي راست شوناسي درڼ ده كات، له بنه سته ڼكدا ده وه سته ت، چهق ده گرڼ، له دواي خڼ له جه سته ی ده قدا بڼ شايي پرسيار ڼ به جڼ ده هڼڼڼڼ ت، بڼ ئاساواړي وه ڼامه كه ی ده گه ڼڼڼ ت. چه قی ئه و پرسياره شاراوه يه ی كه ناو نيشان به باز نه كاني ده قه وه گرڼ ده دات، كه به ده سپڼ كي ئامرازه كاني

پرسیارکردنی «چییه و چن، ب» له په یوه نډی نوانیا نډا، بهرکه وتنی له تڼه ټم راستییه دا ئاشکرا ده کات، واته «ئفسانه یی در یه کی در ټر» چییه، چن، نه، ب وایه، په یوه نډیان چییه به یه که وه، له ټر رښنایی ټم پرسانه دا، ده ق له وه دهرده چټ یه ک چه قی هه بټ، باس له یه ک ما نا بکات، کځکړدنه وهی ماناکانی ده ق له ټر یه ک تایټ دا، کړدنه یه کی ئاسان نییه، تا له په یوه نډی بازنه یه کدا ئاشنای مانای ده قه شیعریه که ی بټ، که به دهرئه نجامی لکجیا کړدنه وه یان پلین کړدنه وه سهرقا ټکراوه، لږه وه گه یان دنی مه به ست ب ماناکانی ده ق دژوار نییه.

نه جات حمید ټهمه د له نووسین ټکدا ده ټټت» هه موو نووسین ټک له جیهاندا له دوو ئامانچ و دوو ش ټوه دا کځکړه کر ټته وه، ش ټوه یه کی بهرچا و خراو و ش ټوه یه کی شار او ه» 3، ده ب ره نگدانه وهی ش ټوه ی بهرچا و خراو، ده قی «ئفسانه یی در یه کی در ټر» چ گه مه یه کی ټکمه له شار دنه وهی ش ټوه نه یی و شار او ه که ی ناو ه خندا بکات، له سهره تا وه ده قه شیعریه که به م ش ټوه یه بهرچا و خراوه.

سا هه هایه

له چاوه وانی (ئازادی) دام،

خه ریکه شټ ده بم.

په کم ده که و.

نازانم چن؟ له کو ټوه د؟

پل ټنان ټکی ئه ر ټنی جوانه له سهر بنه مای ره ها بوونی بیرو ټای ئازاد بنیاد نراوه، له م دهرچه یه وه، به چ ټناوی منی قسه که ره وه ئاو ټته ی ر ټحی شاعیر ده بین، به چ ټناوی منی قسه که ر له ناخی د ټه وه، له گرته یه کی جوو ټاودا پهل ب دهره وه ده ها وټت، به چه مکی م ټل ټگ گوزارشت له سا ټان ټکی ب ټک تا ده کات. هه رچه نده خه س ټه تی تا ک ده نگ ی هه ټگرتو وه، به ټام ده کر له سا ټان ټکدا یه قدانه وهی له ټو که سا ټان ټکدا هه بټ، که به ره هه نده کانی چاوه وانییه ک ته قه ټټټ ټکراوه، نا توان ټ پشت به خ ټی به به ست ټت، نا توان ټ چه مکی یاخیوون بکاته پل شه نگ ی ئازادی بوون، سسته له ئه گره کانی هه ټټژاردنی ن ټوان دوو ئه گهر، ئه گهری راده ستبوون له گه ټ شته ر ټټ ټدراوه کان و ئه و ئه گهرانه ی که ر ټټ ټدراوین.

درز ټک له گه ټ کاتدا تاد ټت له هه ستی» ته یب جه بار» دا گه وره ده بټت، ب ټشاییه ک فه راهم ده کات، ده یه وټت له ر ټگای شیعره وه پ ټیکا ته وه، خ ټی له ر ټحی نیر ټسی قوتار بکات، وه ک که س ټکی دا ه ټنهری شیعی، خه یا ه به یاخیوونی ئه و پ ټدراوه باوانه ی به ناوی ئه ق ټه وه سیسته م راده گرن، خه ون و خه یا و ئازادی تا ک زهوت ده کهن، هاوکات ره نگدانه وهی ئه وان له ئاو ټنه ی شاعیر، ترس ټکه چاوه وانی ټکراو نییه له کاتی جیا بوونه وهی

شاعیر له خانې ئهوانې بـ خـیاـن، خـیاـن به عا قـ ده زانن، جیرار
 دونهـ قـاـی به هاوـکـانی گوتـ» ده ترسم بمخه نه خانې
 ئا قـا نه وه (مه به ستی نه خـشا نه ی ئه قـیـبو) له کاتـکـدا خـه کی ده ره وه
 هه موو شـتنـ4، ته یب جه بار ته نیایه، شـتی په ی نه بردنی ئهوانه،
 له هـهـبـژاردنـکی نادرست له نـوان رـزگرتن له خم و ئازار،
 ئاو نه دانه وه له مینبه ری رابردوو وهك پشتـك بـ خوـندنه وه ی ئـستا
 ره نگی وای رشتووو خه ریکه ئه و نامـبوونه ی چه مکی چاوهـوانی
 به رانبر به چه مکی ئازادی خه ریکه شاعیریش ده خاته نـو بازنه ی
 شـتبوونه وه، ره چهـه کی کـشه کان له جیاوازی ره نگدانه وه ی ئه و مه ودا
 فکریه په یدا بووه که له نـوان شاعیر و زـرینه داهه یه. زـرینه
 له پاشاگردانی چاوهـوانیدا شته کان په رشو بـاو ده که نه وه. ئه وه نیه
 وهك شاعیر شته کان کـه نه وه، بـیه په کی ده که وـت، له ترـپکی
 بـئومـدیدا، به هزر و به زمانی زـرینه له چاوهـوانیدا، له بری ئهوان
 پرسیار کی نه زـك ده کات، نازانـ کاروانی رزگار بوون یان گهـان بـ
 رزگار که رچـن و که ی و له کوـوه دـت.

زمانی شیعی لـره دا مانایهك زیاتر هـهـدهـگر له زمانی ساده وه
 روانینـك زیاتر به خوـقاندنی شیعی کـنکریتی ده به خـشـت، شاعیر
 له رـگای ده ر بـینی هه ستـکه وه، به دیوـکی شاراو به په یوه ندییه کی
 تـکـمه ئامازه به چوار ئاـسته ی جوگرافی ده کات، وهك شوـنـکی جـگیر،
 باکوور، رـژئاوا، باشوور و رـژهـات، له کاتـکـدا ههور، باران،
 هاوین و زستان پـگه یه کی نا جـگیرن، خه سـه تی دینامیکیان هه یه،
 بارکردنی ده ق به ئاـسته کانی جوگرافییه وه، کولاژکردنیان
 به وه رزه کانی ساـه وه کردنه وه ی ده رگا کانی ده قه به رووی پته وکردنی
 په یوه ندییه کانی نـوانیان، فراوانکردنی ماناکانی ده قه.

خستنهـووی چه مکی دژه کانه، چه مکی دژه کان باکوور/ باشوور، رـژئاوا/
 رـژهـات، به رامبر به چه مکی ههور و هاوین، باران و زستان، گهر
 باکوور و باشوور، له سر دیدی شاعیر، وهك کـدکی بـزار که ربن،
 وـنه یه کی خه مبار بـیه کـکیان به ساردو سـی ئه وی تریان به گهرمی. له
 هه مانکاتدا ده رهاویشته ی باکووری ههور/ باشووری هاوین، سارد/ گهرم
 به هه وـنی دژه وار بوونـکی تر دا ده تلـته وه، به هه مان شـوه، رـژئاوا/
 رـژهـات، به رامبر به چه مکی هاوـکی باران و زستان له هاوکـشه ی
 ده قدا هاوسه نگییه کی ده روونی بـ» ته یب جه بار« ده گـته وه، ئومـدکی
 پـده بخـشـت، گهر به دیوـکـدا رـژهـات به ئاـسته ی شوـنی شوناس بـت،
 وهك گشت له زستاندا چه قیـب، به دیوه که ی دیکه دا ئاـسته ی رـژئاوا،
 وهك به شـك له باراندا هه میشه خـی نوـ ده کات وه. له نـو دوالیزمه ی
 چه قین و نوـبوونه وه دا، ره شبینی و گه شبینیدا، بـشایی و پـبووندا
 ته یب جه بار به به کارهـنـانی وشه ی یاخود و نازانم، دووجار

ئەگەرەكانى ھەبزاردن دەخاتەوو، بەئامازەكانى پرسیاری(چەن؟
لەكوئەو؟ كەى؟)یەو ھەبزاردن دەخات، لەتەك داکشانى سەرشتى دەق
لەنەو پەكھاتەى ئەفسانەى ھەبزاردن دەخات، لەرەنگدانەو ھەبزاردن دەخات
چاوەوانى ھەبزاردن ئەستەىەكى ئىستاتىكى، بەرانبەر بەدینامىكى ھەبزاردن دەخات
ئازادى كە لەھەوردەخەى دەبینە.

(یەكسانى) خەمساردە، ناچو،

نەدەگە تا دەرفەتە.

بەژنان بەدەزەتەو

تەزەخەیان توندو تەبەكەن

نەئەشەدەگە، تەھەلەك

بەپیاوان بەخەسەنە

نەختەخەیان نەرم و نەبەكەن

كاتەئاو دەدەمەو،

(دادپەرەى) مانى گرتوو

ھەموو رەزەدەدو،

تەئەشت بەتەو،

بەگەتەو ناومان

تەوازەنە

لەدەردو پەتەى ھەراسان.

وئەكەردنى یەكسانى ھەبزاردن ئەستەىەكى ئىرادەى كاركردنى نەبە، كەگەرە
بەشوناسى بەبەكە، داکشەنەخەسەتەى یەكسانى، ديارىكردنى
لەكەسەىەتەى نەبە، تەبەكەى ئەگەرەبەنەى لەزەندەو ھەبزاردن دەخات
داكەوتەكانى دەرخستەى جەوازانى و جەكەردەو ھەبزاردن لەسەى، نەبە
لەمە، ژن لەپەو، ژن و پەو لەئەركەى مەقبوونە، زەدەى یەك
وەچەن، تەواو كەرى یەكەن، بەدەركردنى لەكەیان لەگە ھەبزاردن
بەرامبەردە، تەشەرەىەك لەسەقامگەرى دەدەن. دەزەنەو ھەبزاردن لەكەیان،
بەبەركردنى لەكەى تەدەكەتەى نەبە، یەكەنگەربوونى ھەردو
ھەبزاردن نەرومە، ژن و پەو، لەنەو یەكسانەى چەند دەتوانە مەف و
خودى لەدەستچوو زەندەو كەتەو، چەند دەتوانە داکەیان لەنەو خودى
مەقبوونى خەیاندا بەكەن، تەچ سەوورەك دەتوانە خەبات بەكەن بەدەوای
یەكسانەى بەگەن.

ئەو یەكسانى نەبە بەدەوای دەرفەتە بەگەتەى تەدەكەى لەمەفە
ژناندا بەكات، لە بە دەسەتەى رەزەگەریان بەكات، ئەو بە دەسەتەى
ئەفرەتە رەگە بە پەو خەشەكات، سەوورى مەقبوونى خەى تەكەدەتەى،
نامەفەنە ھەسەكەوت بەكات، بە دەسەتەى ژن قەرخ بەكات، نەمەشى
دەسەتەى خەى تەدەبەینە، لەووى تەوانەكارى و سەتەم، پەو
بەئەشەرا چەند تەوانەبارە.

یه کسانى له په یوه نډییه کی هاودژدایه

ده بـ له نایه کسانیدا، هـوـنى چ کاره ساتـکی ترسناک بگرـته وه، کاره ساتـک له پـناسه یه کدا له گـه شاری بـحاکمدا یه کده گرـته وه، نه وهی نایه کسانى ده کاته نه گـرـکی ترسناک، یه کسانى نییه، تـکه بـوونى نییه به نه زانین، به هـسته کردن، بهـکو توانه وه یه تی له نـو چه مکی گه مژه یی، گه مژه یی یه کسانى وه ک کاره کتـرـک بـکردار متمانه ی پـبـکر، چاوه یی کردار و گـانـى رووداوى لـبـکر. له چاوه وانى تـوی درـیه ده یه وـت بهری راستییه ک بدورـته وه، یه کسانى له قوژبنـکدا نییه بهـره بـکرا بـ، بهـکو له په یوه نډییه کی هاودژدایه، په یوه سته به نایه کسانیه وه. دهرکه وتنى لایه کیان به نده به کم کردنه وهی لایه کی تریان، چه ند یه کسانى توخنى زانین بکه وـت، نه وه نده له نه زانین دوور ده که وـته وه، لـره وه ژنان له وه دوور ده که ونه وه باوه به وه بهـنن، یه کسانى مافیان بـ بـنى، له بـده سه لـتى دووریان بخاته وه، بهـکو نه وان به ده ست و بازووی زانین و هـشمه ندى ماناو ماف بـ یه کسانى ده هـنن. پشکـ دروست له هاوکـشـى مرـقبـوونى خـیـاندا ده سه به رده کهن، وه ک بوون ژنـتى خـیان ده سه لمـنن، نه م ژنبوونه ته نیا با نییه، خـسکانه په یوه ندى به پیاووه هیه، پیاو به و مانایه نا دیارده یه کی دهره کی وه ک یه کسانى چاودـرى بکات تا تـز له توندی بـته خوار، نهرم و نیانى بنوـنـ، بهـکو ده بـ له خوـندنه وهی یه کتـردا، ژن و پیاو وه ک ته واکـرى یه ک له یه کتر بگهن نه ک وه ک نه وهی ژن به و چه مکه باوهی نـرسالارى ئـستا، جارـکی تر ژن خـی دووباره بکاته وه.

دـلـز ده تـ«جـرـک بوون له ژندا هیه، که له ژندا کـتایى نایه ت» 5، له لایه کی دیکه وه یه کسانى له زانینه وه دـت و گه وره ده بـت، نه مه ش له گـه چه مکی گه مژه ییدا یه کنایته وه، به وهی چه مکی گه مژه یی به شوناسى نه زانین و ده زانـ زانین په یـه وه ده کات، به رده وام نایه کسانى به ره م ده هـنـ، تا ناکـتا له سه ری دهروات، قـتـر ده تـ«نه گـر ده ته وـت له مانای وشى ناکـتا تـبگه یت سه یری گه مژه یی بکه» 6 ته یب جه بار چـن غافـبوونى کاره کتـرى یه کسانى ده خاته وـو، له ئاست ئایـلـژیا دا، یه کسانى چـن ماسکـک ده پـشـ، خـی ده شارـته وه، خـی له ناکـکیه ک لاده دات، یه قینـک ره تده کاته وه، به دوو ئاـسته ده یخاته وـو به ئاـسته یه ک داوی توندو تـکردنى ژن ده کات، به ئاـسته یه کی تر داوی نهرمى له پیاو ده کات، هـردووکیان یه ک شتن، له زیاد کردن و که مکـردنى یه کدا کـک ده بن، له ئاوـدانه وه یه کدا له داکه وته کانى به رده ستدا له نـو ده قدا، ته یب جه بار درک به و گه مه یه ده کات، چـن گه مژه یی به شـواندنى مافه کانى یه کسانى بوونى ژن و پیاو

پوشاکی یه کسانى کردووه ته بهر نایه کسانى، چن تانهو ته شه ره له خودى دادپهروهري ده دات، له که دارکردنى دادپهروهري له ن و یه کسانیدا، پاراد کس له تهك نایه کسانیدا فهراهم ده کات، هر له س نگی ئه مه وه دادپهروهري مانده گرت.

نایه کسانى و ما و و رانى

دواندى شاعیر ب گه انه وهى دادپهروهري، ج ر که له ئاشتبوونه وه یه تی له تهك قوربانى ئه و په یوه ندییه که ژن و پیاوی کرده دووبهروه، بانگه شه که له تهك نایه کسانیدا نییه، به کو له تهك گه وههري یه کسانیدا یه که له ن و هه ریه ک له ئ مه دا هه یه، هه ستی پ ده که یه. هر چاوپ شییه و به ده نگه وه نه هاتن خزمه ت خ ایی به نایه کسانى ده کات، که ما و و رانى به دواى خیدا ده ه ن، ما و و رانى له ت کچوونى په یوه ندى ژن و پیاوه وه ده ست پ ده کات، له ش واندنى شیرازه ی خ زانه وه ده کش تا ده گاته سه رجه م دامه زراوه کانى ده و هت، دادپهروهی هه و ن که ئه گه ره کانى هه راسان له ج گای دروستى خیدا له ن و یه کسانیدا راده گرت.

(برایه تی) م و م چ.

هه میسه توندو توو هیه

نه شارى به د ه نه لاد

نه خ ی ده زان چى ده کا،

نه ئ مه ده زانین چى ده و

هه و ای (نیشتمان) ده پرسم

ده ن له ما ه دراوس ده ستی به سه ره،

شه و و ر ژ ناسره و

سا ه ها یه... که س ك نییه،

ر گایه کی ته خت بد ز ته وه

فریای بکه و

ئه وهى دابهش بوونى خه ك له ژ ر سایه یه کدا ك ده کاته وه، یان بهرژه وه ندى هاوبه شه، یان، چه مکی نه ته وایه تی و چاره نووسی هاوبه شه، که له برایه تی و یه کبووندا له شو ن کدا یه کده گرت، به نیشتمان شوناس ده کرت، ئه وه ندى نیشتمان شو ن کی جوگرافی و میژووییه به هه مان راده ش شو ن که له ده رووندا، یه قدانه وهى خ ی ده ب ت، په یوه ندى نیشتمان به تاکه وه، خ ی له ره نگدانه وهى په یوه ندى له ن وان تاکه کانه وه پ ناسه ده کات، به م پ یه ب ت، شیمان نه له وه ناکه یه که سایک ل ژ یای ده سه ات، بهرپرسی یه که م ب ت، له کرده ی هه و ه شانده وهى په یوه ندى تاك به نیشتمانه وه، تاك به برای تاکه وه، هاوکات چه مکی برایه تی له کایه یه که وه ب کایه یه ك، له شو ن که وه ب شو ن کی تر

ده گڼت، نه ده سه بات نه برياه تي، له دهره وهی شوېن و کاتدا نيه، واکړت دسه بات له گای س شال میدیا و نه و لایه نانه ی په یوه نډیان پوه هیه، له لایه که وه شوېن سه قامگیر بکه ن، له بهرام بهردا دنیا په کی ب شوېن بهر هه مبه لن، له بری ئاشته وایی نه جندای توو ه بوون و یاخیوونی تاکه کانی جیگیر بکات، نه وهی زانراوه و بینراوه له چه مکی بریاه تی چن گڼاوه، له سر بنه مای چ رهوشک، هم په یوه نډیه پلشر له سایکل لژییه تی دسه بات وه ره نگی داوه ته له ن و تاکه کاند و بووه به داکه وتلک له ووداو کدا، به ناره زایی گوزارشتی ل ده کر، بریاه تی به موم چی بارگاوی ده بت، گهر موم چی وه ک ناغ کی سره تایی، دالک بت به نا هزاییه وه گر درابت، نه و له دوا ق ناغه کانیدا، ئامازه په که مه دلولی توو ه بوون هه ده گرت، گهر موم چی خی له مه نگی و ب ده نگییدا حه شار دابت، توو ه بوون دهرهاویشته په که، خی له بهر بوون و دهرخستن و به گز اچوونه دا ده بینت، توو ه بوون ره نگدانه وه په که نیشتمان کرده په کی نه خواستراوی له بهرام بهریدا کردووه، له ته ک جومه گه کانی نیشتمان و نه ته وه دا په کنایته وه، له چه مکی نام بووندا، هه ونی لکترازان و دزایه تییه له ن ستالزیادا تخ ده کاته وه، ئاو نه ی نام بوون، نه و ونه یه ده ش وونی که نیشتمان به شو نه وه ده به ست ته وه، نام بوون هه ها تن نیه له شوېن و له ن ستالزیا، به کو گڼینی شو نه به ناشوېن، که له یه ک شوېن و ئامان جدا، نه له بریاه تی، نه له په یوه نډی ک مه لایه تی، ته نانت له یاده وه ریشدا به په که وه ک نابنه وه، ل ره دا نیشتمان نه وه نده ئامازه په ب دابان و جیا بوونه وه، نه وه نده ئامازه نیه ب پکه وه زیان، نه زموونی دابانی نیشتمان گو نه گرتنی له دواواکانی خه لک، ج که وتی توو ه بوون کی پیرز، له دنیا و شوناسی بریاه تیدا به ج ده ه لبت.

مارک ئاوگه ده نوو سات شوېن په یوه نډیه کی پلریتیف و شوناسی له گه کاره کتهر و ه شیاریدا هیه، شوېن نه و ج گایه په که په یوه نډی ک مه لایه تی تدا گه شه ده کات، ناشوېن ج گه په که تی ک مه لایه تی تیا ونه» 7 کور تکر دنه وهی نیشتمان له فاکته ر کدا، ناتوان سهرزه نشتی غریبوونی هاوو باتی بکات، واکړت توو ه نه بت که ده سه بات به ن وی نیشتمان وه، له سهر ککه وه ههستی خ شویستی و مر قیوونی لبت زهوت کردووه، له سهر کی تروه خیانت ده کات، چوه ته باوهشی دراوسیه وه، له د زه خی راده ستبوونی ئیراده دا خی د اندوه، ئیتر چن بریاه تی خی له به هه شتی خ شویستی و ته با بووندا بینت، له بری خزمه تی ناوما و بریاه تی، بووه ته ن کهری ما ه دراوس.

ته یب جه بار، جـناوی ئـمهی له بری ده سهـات به کاربردووه، ده سهـات به ماسکی نیشتمانه وه، وهك له پـشتر باسمان لـوه کرد، نه گوـ ده گرـت، نه ده بینـت میللهت چی ده کات، له چ بارودـخـکدایه، تـناگهن له وهی چیان ده وـت، له کـپله یه کی دیکه دا که دهـت هه وای نیشتمان ده پرسم، هه وای ئاماژه یه به غیابی نیشتمان له ناشوـندا، گـانـه وهی نـستالژیایه، گهـانه بـشوـن، به نهـنی و ئاشکرا، به نهـنی و نهـنی، به شه و و رـژ ئـقره ناگرـ، به درـژایی شوـنکات، ئه فسانه به درـوه، رابردوو به ئـستاوه، چه مکی نه ته وه ده توانـ رـگایهك بدـزـته وه، هاووـاتی له که سی پـشه و نه توـنـته وه، ده کرـ که سی تاك له بری هه موومان بـت، ئه و برا گه وره و ئـمه نـکهـر، ئه و گاوآن و ئـمه مـگهل، مـگهل چـن و به چ رـسا و یاسایهك، ده توانـت ناسنامه ی نه ته وه ههـگرـت، که کـی ئیراده و هه بوونی خـی له نـو تاقه که سـکدا ببینـ، که به چاوی خـی نه بینـت، ئیتر چـن ده توانـت رـگای تهخت بدـزـته وه؟

تـ که خـت له نـو دووـیانی درـ و ئه فسانه یه کدا، نه له رـگای نه ته وه، نه له چاره نووسی هاو به شدا. له ده رئه نجامی کاری نه کرده ی که سـکدا ونبوویت، نازانیت تـ ده بـت فریایی خـت بکه ویت و ئه و بدـزیتـه وه، یان ئه و ده بـت فریای تـ بکه وـت و رزگارت بکات، ئایا تـ وهك نوـنه ری وـات، پـویستیت به پاـهوان و سه رکرده یه تا رزگارت بکات، یان به پـچه وانه وه وـات ده بـ خـی له سه رکرده و پاـهوان رزگار بکات، جارـکیان ئه ندریا له ژـر باری فره مانی که نیسه دا هاوار ده کات دهـت» به دبهخت و کــ ئه و وـاته یه که پاـهوانی نییه» گالیلـ به پـچه وانه وه دهـت» به دبهخت و کــ ئه و وـاته یه که پـویستی به پاـهوانه»8

(ناپاکی) بـ منه ته

به رده وام له بـ سه دایه

هه ر درهختـ گوـ بگرـ

پاییزی تـ به رده دا...

هه ر کانیاوـك چاوبکا ته وه

تاریکه بای بـ ههـده کا

زمانی شیعی له کرده ی سوـانه وه یه کی کرـنـلـژیدا چـن توانی سه رجه م ئه و وـستگانه به سه رکاته وه، که دهق یهك به دوا ی یهك پـیدا تـپهـی کرد، له هه ر وـستگه یه کدا، ئاماژه ی به چه مکـك و لادانـك ده کرد، چه مکـ وهك شوناس و پـدراو چی دهـت؟ به چ شـوه یهك ده گوزرـت؟ له کوـی ئه فسانه دا ده وه ستـت؟ سه رجه م لادانی ئه و وـستگانه، یهك بازنه به یه کیانه وه ده به ستـ، له ژـر سایه ی یهك بازنه هـدا، بـ منه ته، درـژه به به رده وامی خـی ده دات و ناوه ستـت، رـچکه ی بازنه ی ناپاکی

بهرنادات، بازنه‌ی ناپاکی، ئه‌گه‌ری رزگاربوونی هیچ و س‌تگه‌یه‌کی ت‌دا ره‌چاو ناکر، له‌و بازنه‌یه‌دا ده‌ربازبوون نییه تا سه‌رجه‌م و س‌تگه‌کانی «ئازادی، یه‌کسانی، دادپه‌روه‌ری، براه‌یه‌تی، نیشتمان» خ‌یان له‌ناپاکی پاک نه‌که‌نه‌وه، ئه‌وه فایر‌سی ناپاکییه به‌گشت و س‌تگه‌کاندا ته‌شه‌نه ده‌س‌ن.

ناپاکی خنکاندن‌ی سه‌دای ده‌نگ‌کی ره‌سه‌نه به‌چاره‌سه‌رکردنی ناپاکی و ته‌س‌ک‌کردنه‌وه‌ی مه‌ودای که‌نا‌ه‌کانی، فایر‌سی ناپاکی سا‌ه‌هایه به‌خه‌ون و به‌چاوه‌وانی، ئه‌گه‌ر و دا‌غ‌هی چاکبوونه‌وه‌ی سه‌رجه‌م و س‌تگه‌کان په‌ك ده‌خات، به‌د‌گما‌بوونی ناپاکی له‌بازنه‌یه‌کدا، می‌کانیزمی لادان و په‌ینه‌وه له‌سه‌رجه‌م و س‌تگه‌کاندا راده‌گر‌ت، له‌کار ده‌که‌ون، ئه‌وه‌ی کاری پ‌ده‌کر‌ت کاریزمای در‌یه‌که، دروشم‌کی چاوخه‌ته‌نه، چاو و دید‌هی هه‌قیقه‌تی پ‌کو‌رده‌کر‌ت. ناپاکی نه‌کردن و فه‌رام‌ش‌کردنی کردار‌که، یان ئه‌ر‌ک‌کی سه‌رشانه، پ‌ویسته بیکه‌یت، به‌ام به‌هر ه‌یه‌ك ب‌ت نایکه‌یت، ناپاکی خنکاندن‌ی سه‌دای ده‌نگ‌کی ره‌سه‌نه، له‌ته‌هی د‌ه‌وه سه‌رده‌کات، پ‌ش‌ئ‌وه‌ی له‌ده‌ره‌وه‌ی خ‌ی، ئا‌سته‌ی په‌یوه‌ندییه‌ك، دیاری ب‌کات، له‌ناوه‌وه، پ‌ش‌وه‌خته خ‌ی له‌ن‌و د‌زه‌خ‌کدا مردووه، ناتوان‌ کاریزمای به‌هه‌شت ب‌ده‌ره‌وه‌ی خ‌ی بن‌ر‌ت، د‌زه‌خ سزایه‌که له‌ر‌گای به‌هه‌شته‌وه پاداشت ناکر‌ت. ناپاکی هه‌ستی گونا‌ه کردنی ت‌دا نه‌ماوه، گر‌یه‌کی نییه به‌ن‌و گر‌ی گونا‌ه وئازاری ویزدان، تا له‌سزا ب‌ترس‌ت، ب‌منه‌ته. دیارده‌ی سزانه‌دانی ناپاکی له‌ناوه‌ن‌کدا ته‌نراوه به‌گومان‌ك، هه‌و ده‌دات ترسی راستییه‌ك ب‌ه‌و‌ن‌ته‌وه له‌چوارچ‌وه‌ی د‌نه‌وا‌ییدا، له‌ترسی که‌نارکه‌وتن، هه‌میشه داک‌کی له‌مانه‌وه ده‌کات، له‌گه‌ پاکیدا، به‌رده‌وام له‌شه‌ن‌کی ئه‌به‌دیدایه، به‌ئاشکرا و نه‌نی، له‌ن‌وان د‌زه‌خ و به‌هه‌شت، سزاو پاکبوونه‌وه، ناشیرینی و جوانی، هه‌میشه له‌ب‌سه‌دایه، له‌هر ناشو‌ن‌ك، شو‌ن‌کات هه‌ب‌ ب‌نی کرانه‌وه‌ی جوانی ل‌ب‌ت، دنیا به‌گو و گو‌زار ب‌کاته به‌هه‌شت. وه‌ك بنیادت شو‌ن، گه‌ر ئاماژه‌ی بنه‌مایه‌ك ب‌ت، خونه‌کردنی گو، پا‌به‌ندبوونی به‌دره‌خته‌وه ساغب‌کاته‌وه، له‌داگه‌ان‌کدا ناشو‌ن ب‌کاته شو‌ن، به‌دیو‌کی تر، به‌ک‌پی کردن‌کی تر، گه‌ر له‌قا‌ب‌کی تردا به‌رجه‌سته‌ی بکه‌ین، ده‌بینین به‌هه‌مان ش‌وه، به‌سه‌لیقه‌ی پا‌به‌ندبوون، و وریا‌بوونه‌وه‌ی تاك و بووژانه‌وه‌ی پاکی، ده‌رکه‌وتنی جوانی، پ‌گه‌ی تاك له‌ناشو‌نه‌وه ده‌گو‌ن‌ته‌وه ب‌شو‌ن، له‌ئاهه‌وه ب‌ژووان، له‌چاوه‌وانییه‌وه ب‌دیده‌نی، ئه‌مه‌ش له‌ته‌ك ره‌هه‌نده‌کانی ناپاکی چاوه‌وانیدا یه‌کنایه‌ته‌وه، به‌وه‌ی له‌چاوه‌وانیدا، ناپاکی دید‌نی گو به‌دره‌خت، پا‌به‌ندبوونی مر‌ف به‌شو‌نه‌وه، به‌هه‌شه‌ده‌زان، ت‌به‌ربوونی پاییز دال‌که مه‌دلوولی نه‌هامه‌تی و دام‌ایینی دار و دره‌خت له‌گه‌ا و گو

هه ډده گړت.

لښکتر ازانی په یوه نډی گه ټا و گو ټ وهك پا به ند بوون، دا ټانی شو ټنه له گه ټ دره خت، گڼ ټینی شو ټنه ټ ناشو ټن، هه ټوه رینی گه ټا و گو ټ له ه ټرشی پاییزدا، هه ټوه رینی شوناس ټكه، ناسنامه ی دره خته کهی هه ټگرتووه، له هه مانکا تدا، ه ټمایه که ټ هه ټوه رینی ټهو به هایانه ی، که له ناسنامه ی شو ټندا ک ټه کهی مانای مر ټقبوون هه ټده گړت، رووی راسته قینه ی ټازادی، یه کسان ی، دادپه روهری و برایه تی، ټدا ده بین ټ، گومان ی ناپاک ی به وه نډه وه ناوه ست ټت، له ټو گه مژه ییدا در ټژده ټته وه و ده ټوات، له ههر شو ټن ټژیان و ټاوه دانی هه ټت، که شاعیر به کانیا و ټاماژه ی ټ کردووه، ټم له زهوی به رده ست، ناپاک ی وهك بایه کی دووره ده ست، ناگیر ټت و ههستی ټده کړت، چاو کو ټرده کات، نا ه ټت راستی چاو بکا ته وه، ټاسمان ی ټه فسانه و زهوی راستیه قینه، گهر له شو ټن کدا بای ناپاک ی و ټرانی نه کات، نه یکا ته ناشو ټن، نا ه ټت به ټارامی له شو ټن کدا ک ټبنه وه، دارگو ټ بگر ټ، نیشتمان یان شو ټن نازی هاوو ټاتی هه ټبگر ټت.

(گه نډه ټی) ټپشته و قیت

به ټپوه وه ستاوه

چه ټپه له ټده دا

قا قا به هه موویان ټپده که ن

ده کړ ټ و ټنه ی ټهو جومگانه ی در ټ به قیتی له سهری وه ستاوه، ټپلین بکه ین به س ټ ق ټناغ، ق ټناغی یه کم، بنه ماکانی ره گه که له زه مینه یه کی گونجاودا نه شونما ده کات، پهل ده هاو ټته ق ټناغی دووه م، لهم ق ټناغه دا در ټ دیداته با ټا قهدی ناپاک ی ج ټگیرده کات، له ق ټناغی س ټهه مدا، رووه کی گه نډه ټی له ج ټره ها به ره وه له چه ندین لقه وه، بهر ده گړت، ټه ویش کاتی ټت توانیت، خودی خ ټت وهك قهدی ټهو داره، به سه رجه م خه س ټه ته کانی خراپه کاری متوربه بکه یت، هه موویان یهك به یهك له ناپاکیدا ک ټکه یته وه، به پله ی ټیمتیار پسپ ټری له هه موویاندا به ټن ټت، ټهوسا وهك گه نډه ټك، ده توانی قیت له سهر ټپ ټی خ ټت بوه ستیت، یان چ کات ټ تیشکه به ه ټزه کانی در ټ، توانی ټاو ټزه ی د ټت بب ټی، ټهوسا ده توان ټ تیشك شکانه وه ی سه رجه م ره نگه کانی تاوان له دژوا بوون ټکدا، به چاو ټك جوانی ببین ټ، به چاوه کهی دیکه گوه هری هه قیقه ت بشار ټته وه، به چاو ټك خ ټت ببین ټ، به چاو ټك خه ټکانی تر بس ټته وه.

گه نډه ټی له ټو گه مه ی هاودژه کاندا خه س ټه تی دوو رووی هه ټگرتووه، گهر له روو که شدا باسی ټا ټوو بکات، ژ ټراوژ ټر له ټ ټا ټوویدا نغر ټبووه، گهر بهر ټژی نیوه ټ ټ له ټو ټا ټیندا بانگه شه ی ټیمان بکات،

له نیوه شه ودا کوفر ده کات، گهر له شو نندا به ئا استه یه ک خ ی به ووی راسته قینه ی نیشتمان ه وه ه و اس ت، به ئا استه یه کی دیکه نیشتمان ده فر ش ت، شو ن ده کات ه ناشو ن، دیده نی ده کات ه چاوه وانی، راستینه ده ب ته ئه فسانه. که باس له بهرژه وه ندی ک مه ده کات، به زمانی ک مه وه، به منی قسه که ری تاک، باس له بهرژه وه ندی خ ی ده کات، له فرمان و ئه رکی سهرشانیدا، هیچ کار ک ناکات، گهر بهرژه وه ندی تایبه تی خ ی ت دا نه ب ت، پ ش ملی بهرژه وه ندی ئه وانی تر نه کات، جیاوازی گه نده و تاوانکار یاخود ناله بار یان نه گونجاو له وه دایه، ره نگه تاوانکار ته نیا له ئاست کدا خه تا بار ب ت، به ام گه نده کار له گشت ئاسته کاندا تاوانکاره. ده کر که س ک، له رووی یاساوه تاوانبار ب ت، دز ب ت، به ام ئه گهر دزییه که، ئامانجی مر یی به دواوه ب ت، په یامی گ ا نه وه ی ماف و قووتی دزراوی هه ژاران ب ن ته وه، ئه وه ناب ته گه نده. نموونه وه ک ئه وه ی له فیلمی «ب نی کلاید» دا به دی ده که ی ن، کلاید داهاتی دزییه که ی ب خ ی نه برد، به سهر هه ژاراندا، دابه شی کرد، له م ژووی کلاسیکیشدا «ر بن هود» مان هیه، به هه مان ش وه ده کر بکوژ ب ت، گه نده نه بیت وه ک «راسک لینک ف» پا هوانی ر مانی «تاوان و سزا»* ی د س یفسکی له تاوانکار ر حی قوربانیدان هیه، ئهم له پ ناو مافی ئه واندا، خ ی بهخت ده کات. گه نده، له پ ناو بهرژه وه ندی تاکه که سی، گشت ده کات ه قوربانی خ ی، ئهم له ت ریدا، گا ته ی به بر س تی د، له ماته مینیدا، چه پ ه ی خ ش ی ل ده دات، له گه پ که نین گه مه ده کات، به چه پ ه ل دان متمانه ب خ ی ده گ ته وه، له خ شیدا، ب وانا کات خولی سهرجه م ره نگه کانی ناپاکی ب ی ب ت، چه پ ه، چه پ ه ی سهرکه وتنه، ت له د زه خ کدا، بر ا به در زن و گه نده ک ده که یت.

له ک تاییدا ته یب جه بار شاعیر که، ده زان چیی ده نوو س ت، ب ده نوو سیت، چ بارود خ ک هه ده ب ژ ر ت، له دنیای شیعردا، ئاساوازی چ داکه وت ک به ج ده ه ت، به چ گ شه نیگایه ک، پ دراوه کانی رووداو وه ک خه ون کی م ردمندا ی، ئاو ته ی راستینه و خه و خه یا ده کات، له ن وان خه ون و زینده خه وندا په نا ب ئه فسانه ده بات تا دووباره ته نگه ژه ی مر ق و ئه زموونه کانی، له ژ ر ر شنایی ئه و بهر به ستانه بخاته روو که ته ژیه به ک سپی شارستانی، به نام بوون له شو نندا.

عهلی شخ عومهر

ژ ده ره کان:

1 — ته یب جه بار — مروارییه کانی س بهر و سایه — ر ژنامه ی

- کوردستانی نو – ژماره 8138 سه‌مه 14/7/2020 – لاپه‌ره 5
- 2 – عبدالرضا علی – الاسطوره فی شعر السياب – جمهوریه العراقیه
وزاره الثقافه والفنون – السنه 1978 – ص15
- 3 – نه‌جات حمید ئهمه‌د – تی‌ری بونیادی شاراوو – ده‌زگای چاپ و
ب‌او‌کردنه‌وه‌ی ئاراس، شه‌قامی گو‌ان، هه‌ول‌ر – چاپی یه‌که‌م – سا
2008 – لاپه‌ره 19
- 4 – هاشم صالح – له‌ن‌وان «بلیمه‌تی» و «ش‌تی» دا – وه‌رگ‌رانی
نوزاد ئهمه‌د ئه‌سو‌د – زنجیره‌ی کت‌بی گیرفان ده‌زگای چاپ و په‌خشی
سه‌رده‌م «23» – سا 2002 – لاپه‌ره 35
- 5 – به‌ختیار عه‌لی – دوا خه‌نده‌ی دیکتات‌ر – چاپخانه‌ی کار – سا
2020 – لاپه‌ره 238
- 6 – هه‌مان سه‌رچاو‌ه‌ی پ‌شو – لاپه‌ره 222
- 7 – به‌ختیار عه‌لی – ناشو‌ن – چاپخانه‌ی کار – سا 2019 – لاپه‌ره
155
- 8 – به‌ختیار عه‌لی – ئاید‌ل‌ژیست – چاپخانه‌ی کار – سا 2019 –
لاپه‌ره 61
- * ب‌ زیات‌ر زانین سه‌یری ما‌په‌ری ئه‌ن‌ترن‌ت بکه، فلمی سینه‌مای ب‌نی
کلاید، له‌سا‌ی 1967 دا به‌رهمه‌ن‌راوه، ده‌ره‌ن‌ان ئه‌ر سه‌ربین، نو‌اندن
مارن ب‌تی، ر‌لی کلاید ده‌گ‌ر. فای د‌ناوی ر‌ی ب‌نی ده‌گ‌ر‌ت،
براوه‌ی چه‌ندین خه‌اتی ئ‌سکاره، له‌ن‌و باشت‌رین سه‌د فلمی ئه‌مریکی
دا، پله‌ی بیست و هه‌وته‌مین فلمی به‌ده‌سته‌ن‌اوه.
- ** ب‌ زیات‌ر زانین سه‌یری ما‌په‌ری ئه‌ن‌ترن‌ت بکه، فیود‌ر
د‌سته‌یه‌فسکی، مان‌ی سزاو تاوان، له‌ سا‌ی 1866 دا نو‌سراوه، له
سه‌ره‌تا‌دا، مان‌گانه له‌ دوانزه به‌شدا ب‌اوبوه‌وه، دوا‌جار بوو
به‌کت‌ب، پا‌هوانی ئهم ر‌مانه ر‌دی‌ن ر‌ما‌فیتش ر‌اسک‌لینک‌ف ه،
ته‌مه‌نی بیست و سه‌ سا‌ه، قوتابی زانک‌بوو، ئهم که‌سه دوولایه‌ن بوو،
به‌لایه‌ک دووره په‌ر‌زو ساردوسرو دژ به‌ک‌مه‌ بوو، به‌لایه‌که‌ی تر گه‌رم
وگو‌و پ‌ له‌ به‌زه‌یی بوو.